

AVRAM COSTIN DANIEL

AVRAM COSTIN DANIEL

MICROECONOMIE
concepte, legiții, teorii

Editura Universitaria

Craiova, 2018

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. LAURENȚIU CONSTANTIN DRAGOMIR

Universitatea din Craiova

Conf. univ. dr. ANICA IANCU

Universitatea din Craiova

Copyright © 2018 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

AVRAM, COSTIN DANIEL

Microeconomie: concepte, legități, teorii / Costin Daniel Avram. -

Craiova: Universitaria, 2018

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1458-1

330

© 2018 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețelele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Cuvânt înainte

Lucrarea „Microeconomie – concepte, legități, teorii” se dorește a fi utilă în cunoașterea și aprofundarea legităților în economie, prin abordarea teoretică a principalelor fenomene, procese și categorii economice, pentru cunoașterea și înțelegerea comportamentului de piață, al diferiților actori și instituții.

În lucrare sunt abordate conceptele de bază care dau conținut economiei de piață, teoria consumului, sistemul factorilor de producție, agenții economici și teoria producției, cererea și oferta, piața, concurența și prețul pentru ca în final să fie dezvoltate elemente de teoria distribuției: profit, rentă, dobândă, salariu.

Lucrarea se adresează profesioniștilor care operează la nivelul microeconomic care doresc să își sistematizeze, clarifice și să își consolideze conceptele de bază în procesul de învățare pe tot parcursul vieții active. În egală măsură, lucrarea se adresează tinerilor care studiază în domeniul economic și care urmăresc însușirea unui volum de informații sigure, complexe și utile pentru formarea lor ca viitori specialiști.

La nivelul fiecărui capitol, sunt prezentate: structura capitolului, concepte cheie, obiectivele urmărite, detalierea tematicii, rezumat, teme de reflecție și bibliografie selectivă ceea ce permite o sistematizare și înțelegere a materialului prezentat.

Așteptăm cu interes observațiile formulate de cititorii noștri pe care le considerăm binevenite pentru continuarea activității noastre publicistice și de cercetare.

Decembrie 2018

Autorul

CAPITOLUL 1

ASPECTE FUNDAMENTALE PRIVIND STUDIUL ȘTIINȚEI ECONOMICE

Cuprinsul capitolului

- 1.1. Trebuințele umane și interesele economice
- 1.2. Resursele economice și activitatea economică
- 1.3. Nivelurile și structurile economiei
- 1.4. Bunurile economice și utilitatea acestora
- 1.5. Geneză și evoluția științei economice
 - 1.5.1. Rădăcinile istorice ale științei economice. Sistemul științelor economice
 - 1.5.2. Funcțiile microeconomiei și metoda științei economice

Concepte-cheie

<ul style="list-style-type: none">• trebuințe umane• interese economice• resurse economice• activitate economică• nivelurile economiei• structura economiei• bunurile economice• utilitatea bunurilor economice	<ul style="list-style-type: none">• fenomenele economice• procesele economice• geneza științei economice• evoluția științei economice• rădăcinile istorice• sistemul științelor economice• funcțiile microeconomiei• metoda științei economice
--	---

Obiective urmărite

1. Înțelegerea noțiunilor de trebuințe umane, interese economice, resurse economice și activitate economică
2. Asimilarea cunoștințelor pentru înțelegerea principalelor niveluri și structuri ale economiei
3. Înțelegerea și însușirea noțiunilor de bunuri economice precum și utilitatea acestora
4. Înțelegerea și urmărirea rădăcinilor istorice ale științei economice și principalele funcții ale microeconomiei

1.1. Trebuințele umane și interesele economice

Orice activitate economică are drept scop acoperirea nevoilor (trebuințelor) oamenilor. Noțiunea de trebuință are o încărcătură atât fiziologică și biologică, cât și psihologică, iar analiza sa pune în evidență diversitatea activităților economice necesare într-o societate.

Din punct de vedere economic, nevoile desemnează cerințele persoanelor sau societății, sub forma unor imbolduri. Trebuințele sunt nelimitate și complexe ceea ce înseamnă că niciodată nu pot fi acoperite complet. Rolul activităților economice este tocmai acela de a căuta noi moduri de satisfacere a nevoilor pentru reechilibrarea acestora cu impulsurile mediului extern. Există mai multe tipuri de trebuințe:

1. *Trebuințe primare, biologice și fiziologice* care au rolul de asigurare a integrității fizice a organismului omului: alimentare, de mișcare, de relaxare.

2. *Trebuințe secundare*, formate de-a lungul timpului și care au rolul de asigurare a integrității psihice și sociale a individului.

Acestea cuprind:

- trebuințe materiale: de locuință, confort, de bunuri de capital;
- trebuințe spirituale: de educație, religie, de cultură;
- trebuințe sociale: de comunicare, anturaj, lectură etc.

3. *Trebuințe terțiare*, așa-numitele trebuințe pentru ceea ce este superfluu, deci trebuințe de lux.

4. *Trebuințe cuaternare* de mediul înconjurător, de apărare, de administrație, de securitate socială etc.

Nevoile sunt saturabile deoarece pe măsură ce o trebuință este satisfăcută, ea pierde în intensitate și în final tinde spre zero. Nevoia de consum, adică dorința de a beneficia de utilitatea unui bun, reprezintă primul factor care determină apariția cererii. Nevoia de consum face ca cererea să fie un act rațional, rezultatul unui calcul, dar și unul condiționat. Cererea se află în raport direct proporțional cu nevoile existente în societate, este influențată de mediul în care se manifestă (imită cererea altor consumatori sau este stimulată de producător prin publicitate).

În majoritatea cazurilor, nevoile depășesc posibilitățile de satisfacere și cererea se realizează de regulă sub nivelul nevoilor de consum. Situația este determinată de caracterul limitat al resurselor ce determină posibilitățile de producție și de nivelul limitat al veniturilor cumpărătorilor, care fac ca o parte din nevoi să rămână nesatisfăcute. Neconcordanța care există între nevoi și cerere derivă și din aceea că cererea este o categorie a pieței (se satisface prin actele de vânzare-cumpărare ce implică tranzacții bilaterale), pe când nevoia de consum se poate manifesta și acoperi, într-o anumită proporție și în afara pieței, prin autoconsum.

Deși între nevoie și cerere este o legătură directă, nevoia este izvorul cererii, ea nu se transformă automat în cerere. Pentru ca nevoia să se transforme în cerere sunt necesare venituri disponibile corespunzătoare. În plus, individul trebuie să fie dispus să plătească prețul solicitat de vânzător.

Activitățile umane: nevoi, interese, resurse

Activitățile economice sunt forme sociale specifice ale acțiunii conștiente a oamenilor pentru asigurarea bunurilor materiale și a serviciilor necesare.

Trebuințele (nevoile) umane constituie momentul inițial, impulsul și motivația oricărei activități umane. Trebuințele umane reflectă:

- raporturile oamenilor cu mediul natural și cel social;
- dorința, pasiunea de a avea bunurile necesare existenței;
- starea provocată de diferența dintre aspirații și situația prezentă.

Nevoia socială se manifestă ca un sistem organic integrat și dinamic de cerințe ordonate și ierarhizate după locul și rolul lor în viața societății omenești.

Interesele umane au la bază trebuințele umane în determinarea subiectivă (psihologică) a acestora.

Din punct de vedere subiectiv trebuințele desemnează nu numai lipsa unui bun material, social și spiritual pentru existența ființei umane, ci și ceea ce doresc indivizii și colectivitățile să posedă. Interesele sunt trebuințe umane conștientizate. Interesele economice apar astfel ca expresie a relațiilor sociale reciproce dintre agenții economici prin care nevoile economice sunt convertite în scopuri ce urmează a fi realizate prin voința și acțiunea oamenilor.

Privite în totalitatea și interdependența lor se întâlnesc:

- interese personale (ale individului);
- interese sociale care cuprind interese colective (grup, microgrup);
- interese generale.

Factorul timp separă interesele curente de cele de perspectivă, acțiunea pe cele active de cele pasive, iar spațiul pe cele locale de cele regionale, naționale, continentale, planetare (globale). Interesele motivează acțiunile omului pentru realizarea unor scopuri, ele orientând de fiecare dată comportamentul economic prin care se realizează atragerea și utilizarea resurselor.

1.2. Resursele economice și activitatea economică

Resursele – constau într-un ansamblu de elemente care inițiază și întrețin activitatea economică socială fiind reprezentate în principal de:

- resursele naturale;
- potențialul uman;

- rezerve materiale existente la populație și la agenții economici (mașini, utilaje, instalații, tehnologii, mijloace de transport).

Resursele naturale și potențialul uman formează resursele primare ale societății. Cea mai importantă resursă o reprezintă potențialul uman. Omul este acea resursă regenerabilă în care procesul de acumulare (mai ales de ordin calitativ) depășește procesul de consum.

Istoria societății umane demonstrează ca pe măsura amplificării trebuințelor umane sporesc volumul și eficiența utilizării resurselor. Creșterea nevoii sociale favorizează dezvoltarea.

Dezvoltarea conduce la creșterea nevoii sociale. Este luat drept exemplu Rockefeller care a distribuit gratuit în China lămpi de petrol și ulterior această țară a devenit importatoare de produse petroliere.

În raport de creșterea și diversificarea nevoilor umane, resursele au fost și au rămas limitate. Raritatea resurselor și bunurilor, privită cantitativ și calitativ, reprezintă o caracteristică generală a economiei.

Legea rarității resurselor constă în aceea că volumul, structurile și calitatea resurselor economice și bunurilor se modifică mai încet decât volumul, structurile și intensitatea nevoilor umane. În concluzie, resursele și bunurile sunt relativ limitate, rare în comparație cu nevoile.

Preocuparea oamenilor, de a alege resursele și de a ierarhiza folosirea lor pentru o cât mai bună satisfacere a nevoilor, a reprezentat dintotdeauna problema fundamentală a organizării oricărei economii.

Raritatea resurselor face ca orice alegere a unuia sau altuia dintre agenții economici să însemne sacrificarea unor șanse potențiale.

Costul de oportunitate exprimă valoarea bunurilor alternative sacrificate pentru ca un anumit bun să fie produs sau consumat. Costul alegerii este costul unei activități măsurate în termenii celei mai bune alternative sacrificate.

Economia – componentă a vieții sociale

Economia reprezintă acel domeniu al vieții societății căreia îi revine rolul de a produce, repartiza și distribui bunurile și serviciile necesare oamenilor.

Economia asigură satisfacerea nevoilor economice existente la un moment dat, pe fondul creării premisei apariției unor noi trebuințe. Dezvoltarea economiei contribuie la progresul social. Economia creează condițiile materiale pentru apariția și dezvoltarea celorlalte activități din societate (politice, sociale, cultural-spirituale etc.).

1.3. Nivelurile și structurile economiei

Structura pe orizontală este condiționată de gradul de adâncire a diviziunii sociale a muncii și cuprinde:

- *Producția* – cu ramuri și subramuri - (agricultură, industrie etc.) generează modificări de formă și fond asupra lucrurilor pentru a le face utile sau a le spori utilitatea inițială.
- *Circulația* - cuprinde transportul, depozitarea, conservarea și schimbul de produse.
- *Repartiția* - constă în distribuirea bunurilor materiale între indivizi pe baza unor legități sociale.
- *Consumația* – utilizarea finală a bunurilor create, repartizate și introduse în sfera circulației.

Consumația este de două feluri:

- productivă - pentru a se crea alte bunuri și produse,
- neproductivă – pentru satisfacerea unor trebuințe.

Structura pe verticală cuprinde:

- *Microeconomia* - totalitatea fenomenelor și proceselor economice, a relațiilor cauzale și funcționale ce se realizează la nivelul unităților economice (indivizi, întreprinderi, organizații economice).
- *Mezoeconomia* – activitatea economică din cadrul ramurilor și zonelor din interiorul unei economii naționale.
- *Macroeconomia* – privește activitățile economice la nivelul economiei naționale ca raporturi dintre ramuri și sfere ale activității economice.
- *Mondoeconomia* – cuprinde economiile naționale în interdependența lor, diviziunea internațională a muncii, circuitul economic mondial și piața mondială.

Fenomenele și procesele economice. Interdependențele economice

Fenomenul economic constă în manifestarea exterioară a esenței activităților economice accesibile cunoașterii umane nemijlocite, fără a se utiliza instrumente științifice. Fenomenele economice sunt eterogene și într-o formă extrem de variată. Ele se succed în timp, se înlănțuiesc și se transformă unele prin altele.

Transformările cantitative și calitative concomitente și succesive, cauzale, funcționale și progresive la care sunt supuse fenomenele economice în timp și spațiu, constituie procesele economice.

Procesul economic se caracterizează prin stabilitatea relativă și